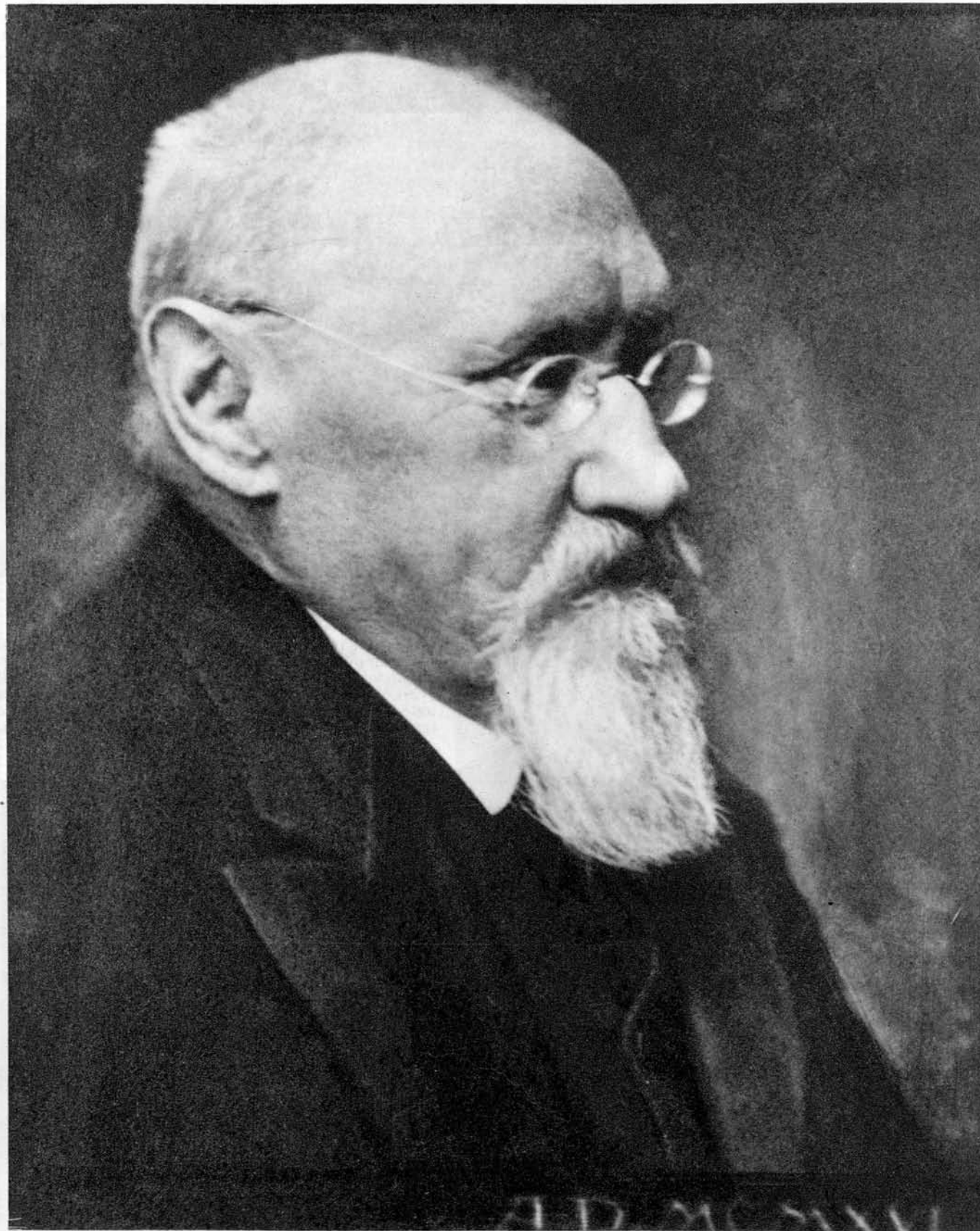

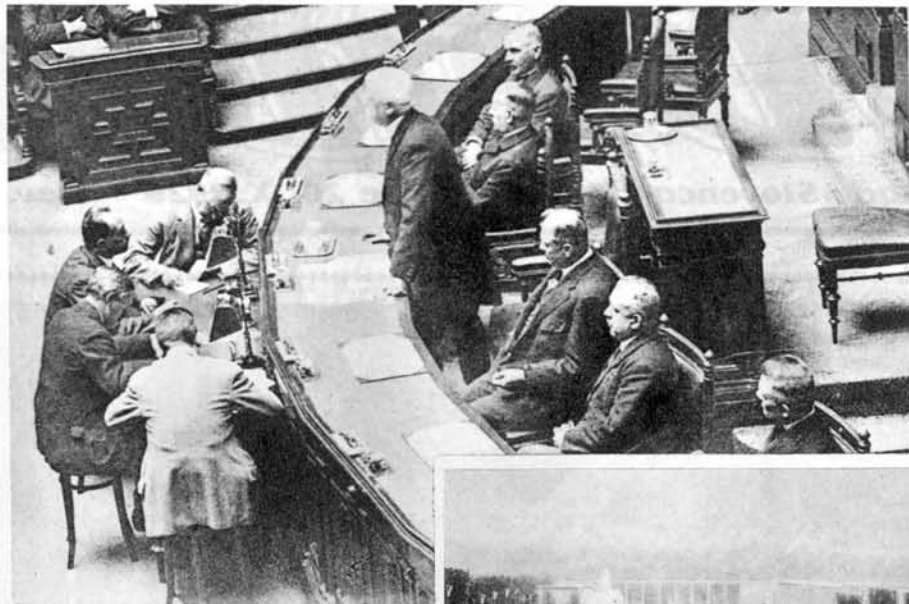
Ilustrirani **Slovenec**

Leto V Tedenska priloga »Slovenca« (šl. 240) z dne 20. X. 1929 Štev. 42

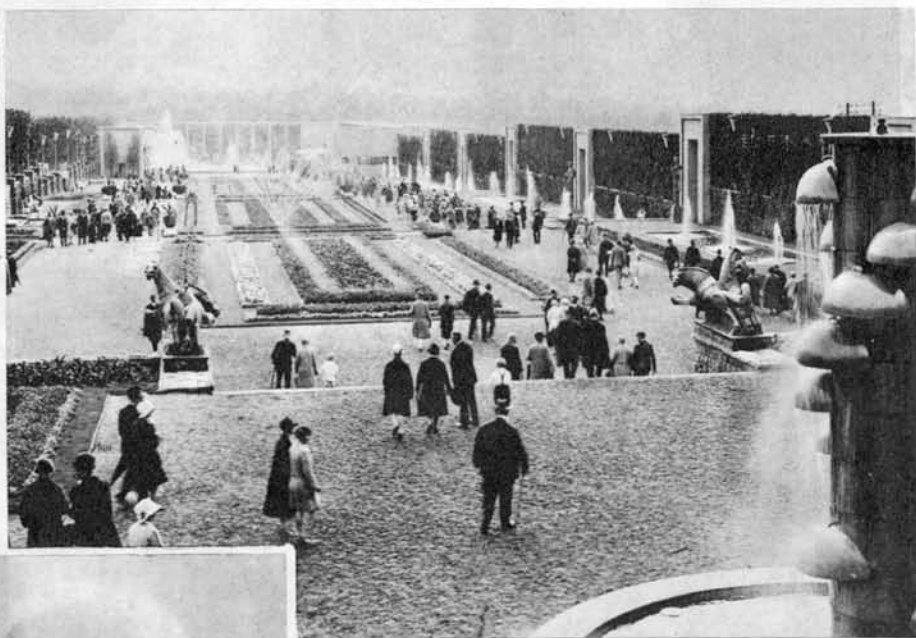
Fran Šuklje

dvorni svetnik v p., bivši kranjski deželni glavar, dolgoletni deželni in državni poslanec in eden najodličnejših ter najzaslužnejših slovenskih politikov, ki obhaja 24. oktobra osemdesetletnico svojega rojstva. Svoje bogato, bojev in uspehov polno življenje nam je jubilent plastično naslikal v svojih prezanimivih spominih, od katerih izide v kratkem tretji in zadnji zvezek.

Nova avstrijska vlada v parlamentu

Radi naglega oboroževanja in rastoče napetosti med obema velikima organizacijama, meščanskim Heimwehrom ter socialističnim Schutzbundom, je stala Avstrija že tik pred krvavo meščansko vojno, ki bi utegnila povzročiti splošno razsulo. V tem položaju je prejšnja Streeruwitzeva vlada odstopila in nadomestila jo je Schoberjeva. Slika nam kaže novo vlado v parlamentu in sicer od leve na desno: Slamo, Vangoina, Schoberja (stoječi), Schumi-ja, Fördermayrja in Imnitzerja.

Spodaj: **Z velike vrtnarske razstave v Essenu**

Nemčija je priredila zadnja leta že več vrtnarskih razstav, ki so vzbujale pozornost po vsej Evropi. Letošnje poletje in jesen se bo vršila v Essenu za zapadno Nemčijo. Razstavni prostor meri 25 ha, od katerega je 20.000 m² pod steklom, razstava sama pa vzbuja vprav zavidljive. Predvsem hoče pokazati moderno urejene mestne nasade, ki postajajo ogledalo estetskega zmišla kulturnih meščanov. Samih vrtnic je razstavljenih 70.000, dalj 12.000 itd. itd. Slika nam kaže barvne grede poletnih cvetic.

Odstopivši avstrijski zvezni kancler Streeruwitz (na levi) in novi kancler, bivši dunajski policijski predsednik Schober, ki je sestavil novo vlado deloma iz zastopnikov parlamentarne večine (krščanski socialci, nemški nacionalci in Bauernbund).

Krsta umrlega Stresemanna v nemškem parlamentu ob priložnosti posmrtnega govora nemškega državnega kanclerja Müllerja.

Spodaj:

Dr. Gustav Stresemann

nemški zunanji minister, ki je 3. oktobra preminul po večletnem bolehanju. Pokojnik je bil eden največjih državnikov povojne Evrope, ki je priboril svoji domovini zopet velik del njenega nekdanjega ugleda, razen tega pa s svojo dalekovidno politiko izredno mnogo pripomogel k pomirjenju in konsolidaciji povojne Evrope.

Odkritje ilirskega stebra v Ljubljani

dne 15. t. m. Župan dr. Puc odkriva steber (na levi), okrog spomenika so zbrane mase ljudstva.

Spodaj na levi:

Spomenik škofa Gregorja Ninskega

monumentalno delo največjega jugoslovanskega kiparja Meštrovića. Spomenik so z največjimi slovesnostmi odkrili 29. septembra v Splitu. Spomenik je odkril v kraljevem imenu princ Pavle, blagoslovil ga je pa zagrebški nadškof dr. Bauer, ki je govoril ob tej priliki velepomemben govor.

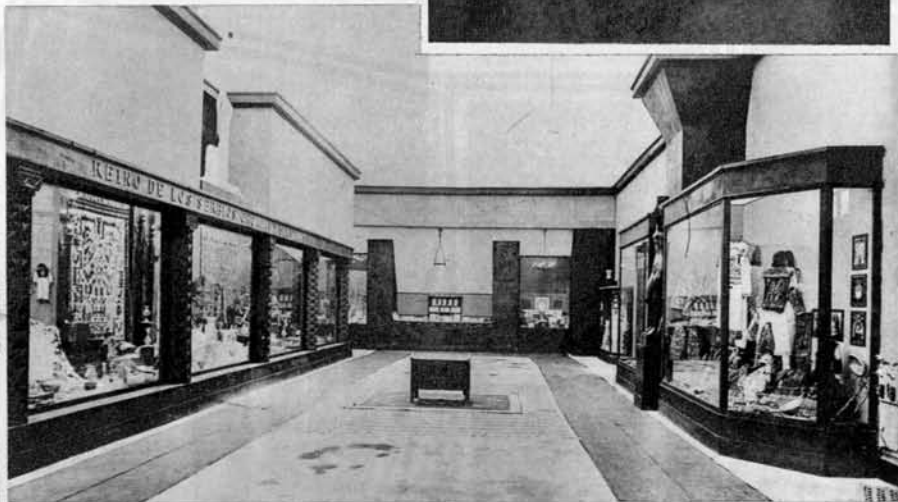
**Službo-
grof
Mirko
Pyelik-
Inna,**

ki je v zadnjih par letih skoro docela oplenil dragoceno zakladnico zagrebške stolne cerkve (glej »Ilustrirani Slovenec« št. 40).

Spodaj:

Dr. Lazar Radivojević

sedanji železniški minister in bivši minister za šume in rude, ki je obtožil visoke funkcionarje tega ministrstva korupcije in ki stoje sedaj radi tega pred sodiščem.

Zgoraj in spodaj:

Iz jugoslovanskega oddelka na svetovni razstavi v Barceloni

Jugoslavija se je udeležila po vojni že več razstav, toda vse so bile bolj ali manj ponesrečene. Barcelonska je prva, s katero se lahko res postavimo in ki je vzbudila pozornost vsakega posetnika. Že paviljon sam (glej »Ilustrirani Slovenec« št. 30) je zgrajen moderno in okusno, notranji aranžma je pa prav vzoren. Tej posrečeni razstavi se imamo v prvi vrsti zahvaliti, da je prišlo do trgovinske pogodbe s Španijo, ki so jo slovenski izvozniki lesa že tako dolgo pogrešali.

Danes proslavi tiho v najožjem krogu svoj polstoletni jubilej ena najvažnejših slovenskih kulturnih ustanov — Jugoslovanska knjigarna. Redko se je v naši javnosti še razpračevalo o tem zapadu kot takem, a vendar je z njegovim imenom združen velik del celokupnega kulturnega napredka v zadnjem polstoletju, zlasti pa še slovenskega katoliškega gibanja.

Sredi druge polovice preteklega stoletja je ležal kakor mora na slovenskem narodu nasilni nemški liberalizem. Ljubljanski občinski svet in Kranjski deželni zbor sta bila v nemških rokah in srce Slovenije, naša Ljubljana, je imela na zunanji skoro docela nemško lice. Slovenska beseda se je gojila le v Slov. Matici in Dramatičnem društvu ter v obliki slovenskih političnih listih, sicer je pa padalo povsod v nesposobno mrtvilo. Slovenska knjiga je bila redki pojav.

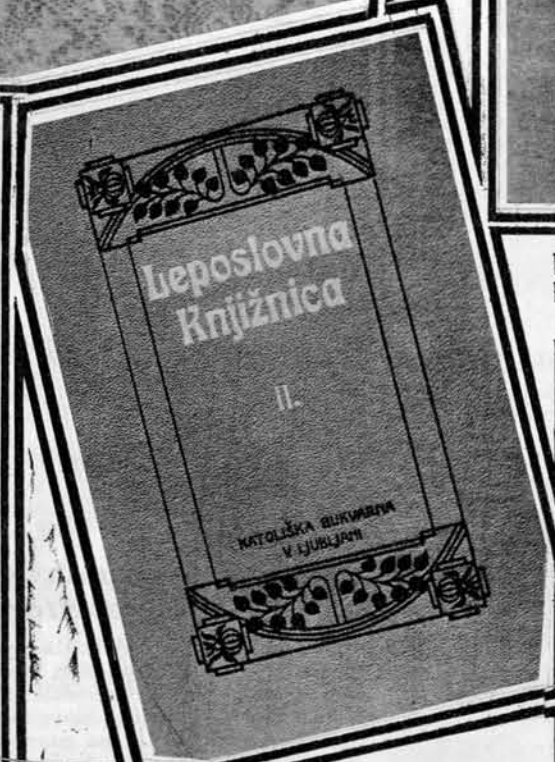
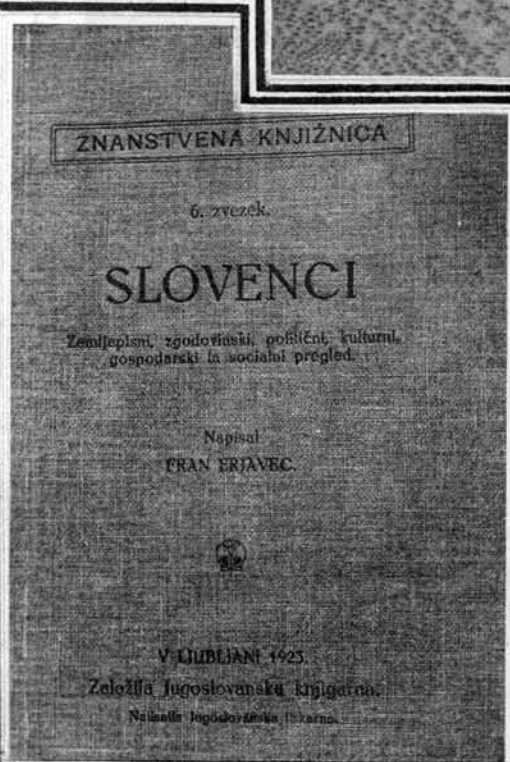
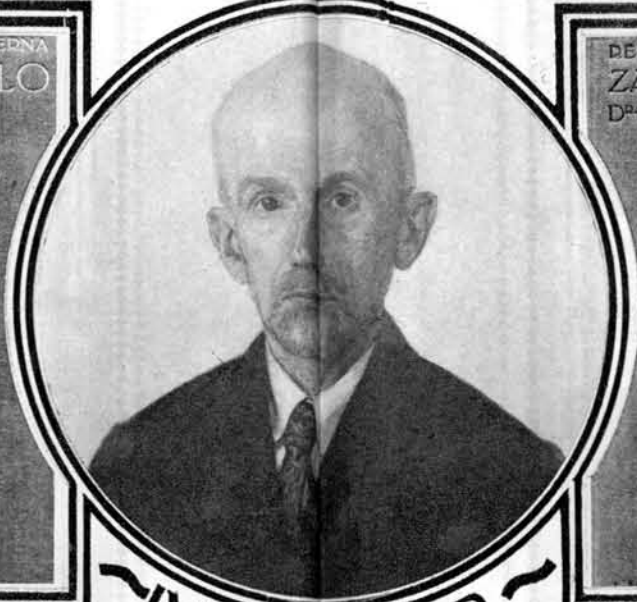
V teh razmerah se je našel preprost duhovnik, ki je osnoval majhno družbo in dne 19. VII. l. 1879. naznanil v „Slovincu“, da namerava leta ustanoviti „Katoliško bukvarno“. Niso nam več znana imena te družbe, a ose tako kaže, da je bil ostal mož kmalu sam. Še tisto

leto je kupil od vdove Kleer ostanek njene knjigarne in jo krstil za „Katoliško bukvarno“.

Prve čase je bila knjigarna navezana seveda na nemške poslovodje. L. 1887. je prevzelo od Jeriča bukvarno novoustanovljeno „Katoliško tiskovno društvo“. Bukvarna se je pečala pred vsem s prodajanjem knjig, zalagala pa je tupačim kake malenkosti. Pač je pa izučila prve domače moči. L. 1890. je ostopil v trgovino kot vajenec mladi Iv. Mesar in se vpeljal v ose skrivnosti knjigotrštva. L. 1905. je prevzel predsedstvo K. T. D. tedanji kanonik in sedanji stolni prošt Andrej Kalan, ki je l. 1905. odslovil nemškega poslovodjo ter postavil na njegovo mesto sedanjega ravnatelja Iv. Mesarja, ki je takoj razvil veliko iniciativnost in delavnost. V razmeroma kratkem času je knjigarna postala največja v Sloveniji.

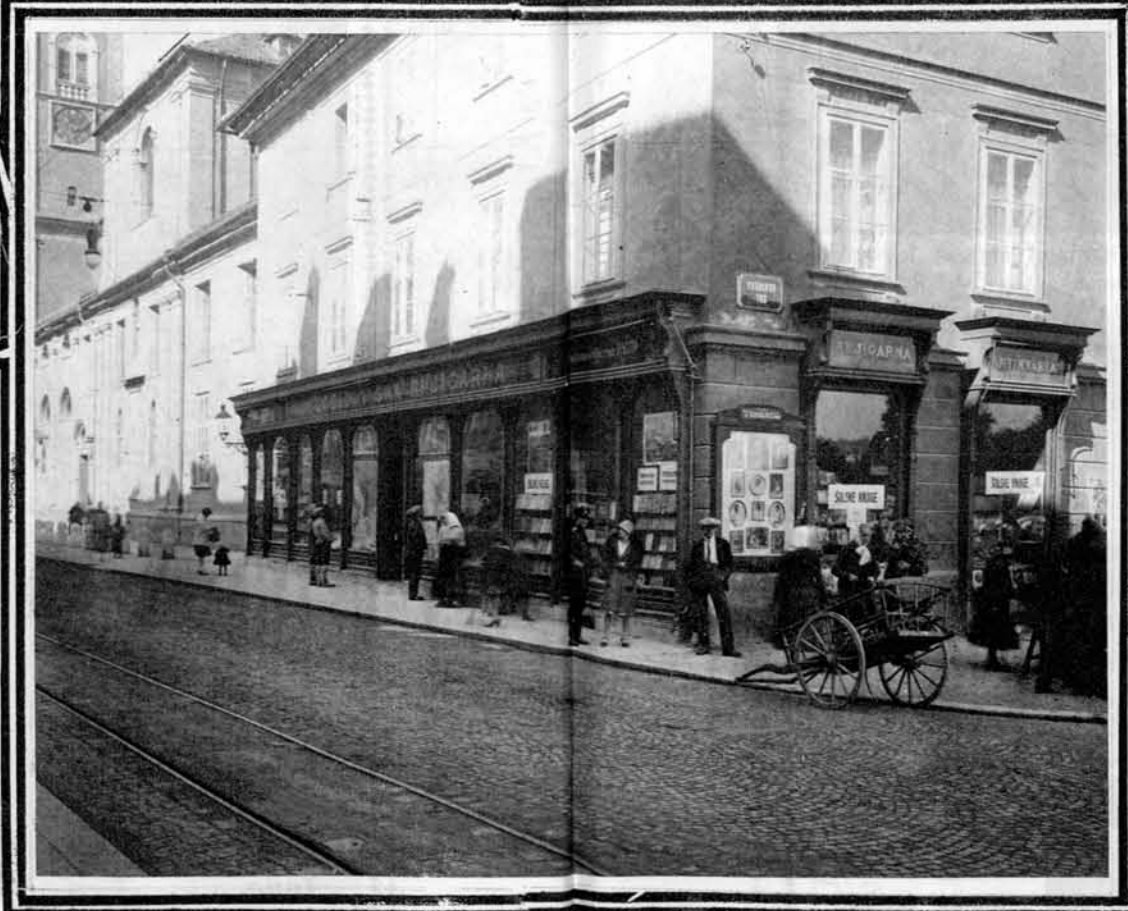
Kaj je Jugoslovanska knjigarna našemu narodu, nam najlepše dokazuje dejstvo, da je izdala doslej 1040 delov 2925.460 izvodih. Če pomislimo, da je skoraj vse to izšlo za časa ravnateljstva g. Iv. Mesarja, moramo priznati, da je, če izozamemo Mohorjevo družbo, Jugoslovanska knjigarna na prvem mestu v Sloveniji.

IVAN MESAR
 RAVNATELJ JUGOSLOV. KNJIGARNE V LJUBLJANI
 KI OBHAJA PRIHODNJE LETO ČETRTSTOLETnico
 ODKAR STOLIKIM USPEHOM VODI PODJETJE

Zbirka knjig, ki jih je izdala in založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Opozarjamo zlasti na veliko zbirko cerkvenih glasbenih del, Leposlovno knjižnico, ki je pa že razprodana in Znanstveno knjižnico, započeto po vojni, ki je objavila celo vrsto prvovrstnih del. Razen teh pa je izdala tudi več drugih del naših pisateljev.

POGLEd NA JUGOSLOVANSKO KNJIGARNO V LJUBLJANI S STOLNO CERKVI TO NA LEVI.

Na levi: Pogled na nekdanjo „Katoliško bukvarno“ konec preteklega stoletja.

Zbirka knjig, ki jih je izdala ali odkupila Jugoslovanska knjigarna. Posebno pozornost zaslužijo posvetne muzikalijske, Ljudska knjižnica (doslej 32 zvezkov najboljših romanov), splošno znana zbirka priročnih slovarjev in zbirka Ljudskih iger (po vojni Ljudski oder). Izdala je tudi več slovenskih zemljevidov.

Na desni: Osebe današnje »Jugoslovanske knjigarne« s svojim ravnateljem Iv. Mesarjem v sredini (na levo od njega poslovodja Slana).

Deset let Narodnega gledališča v Mariboru

V poprevratnih dneh je pričela zoreti misel slovenskega narodnega gledališča, ki je bila vzniknila že v predvojni dobi. Uresničila se je takrat, ko se je tedanji ljubljanski režiser Hinko Nučič odločil, da prevzame mariborsko gledališče v zakup ter da započne z organizacijo Narodnega gledališča v Mariboru. 27. septembra se je vršila otvoritvena predstava z Jurčičevim »Tugomerom«. L. 1921. do 1922. je bil upravnik Valo Bratina, od 1922 naprej pa vodi usodo Narodnega gledališča upravnik dr. Radovan Brenčič. Za upravnikovanja H. Nučiča je

Prizor iz III. dejanja Parmove opere „*Urb, grof celjski*“

Na levi:

Dr. Radovan Brenčič, upravnik mariborskega narodnega gledališča, ki vodi ta kulturni zavod na naši severni meji že deset let z vso spretnostjo.

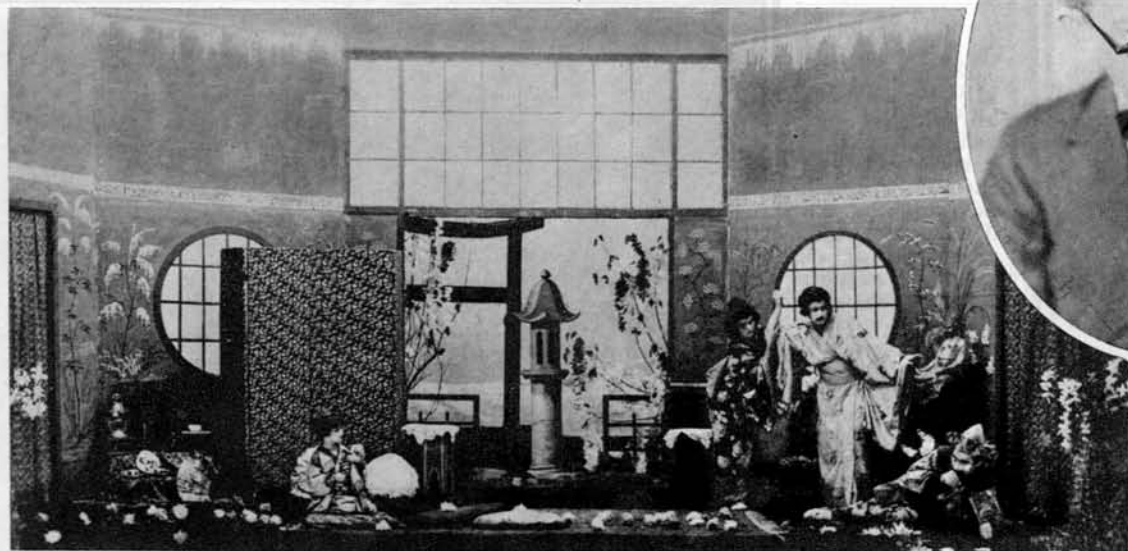
prevladovala domača oderska literatura ter je bil odziv občinstva baš radi tega na višku. Valo Bratina si je izbral izrazito literaren in umetniški oderski program ter ustvaril pogoje za stalno opero, ki jo je njegov naslednik, neumorno ter vsestransko požrivovalni upravnik dr. Radovan Brenčič držal skozi šest sezon. Radi trdih finančnih razmer se je morala nato opera ob zaključku sezone 1927/28 opustiti. Mariborsko Narodno gledališče je s svojimi pomembnimi vprizoritvami, ki niti najmanj ne zaostajajo za vprizoritvami večjih odrov, dokazalo ob zaključku desete sezone upravičenost svojega obstoja. Z rednimi gostovanji v Ptuj in Celju pa se je ta njegov zmisel še poglobil.

Prizor iz III. dejanja Cankarjevega „*Pofušanja v dolni šentflorjanski*“

Spodaj:

Prizor iz II. dejanja Puccinijeve opere „*Madame Butterfly*“

Jože Kovič
režiser mariborskega Narodnega gledališča.

Na desni:

Nova šola v Senovem pri Rajhenburgu

V nedeljo 29. septembra je mariborski knezoškof dr. Karlin slovesno blagoslovil novo šolo v Senovem, ki je prelep spomenik zmisla, ki ga ima naše kmetiško ljudstvo za šolo. Mogočna stavba, zgrajena po načrtih arh. Mušiča, ustreza prav vsem najmodernejšim zahtevam in je lahko v ponos tamošnjemu ljudstvu, zlasti pa še domačemu županu in preds. kraj. šol. odbora, g. J. Skobernetu, ki si je pridobil zanjo največ zaslug. Stala je nova šola 4.000.000 Din.

Na levi:

Libelliški fantje

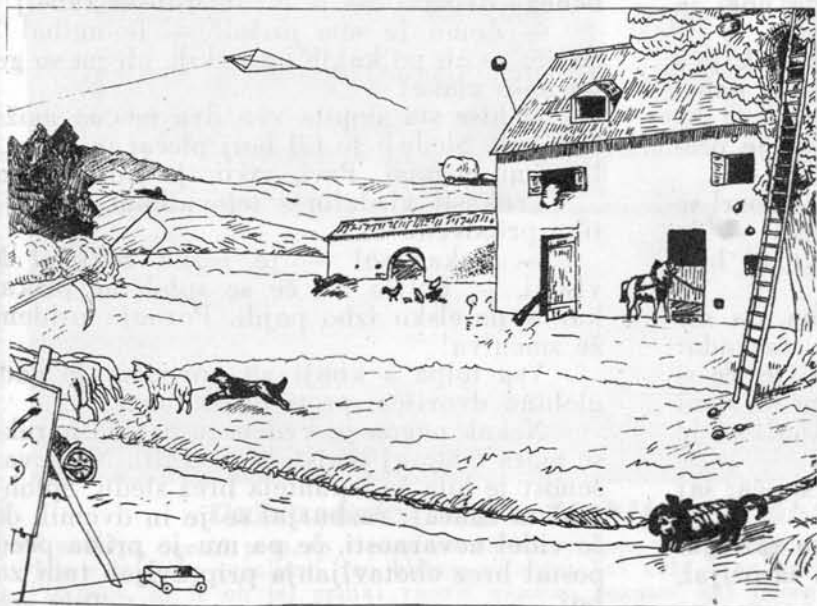
s svojimi možnarji ob priliki zadnje birme, ki so jo proslavili z velikim streljanjem.

Na desni:

Sadni sejem v Ljubljani

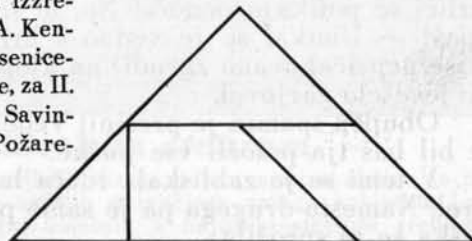
pride od 19. do 24. t. m. na prostoru Ljubljanskega velesejma slovensko sadjarsko in vrtnarsko društvo. Sejem bo bogato založen s prvovrstnim sadjem, poglavitno seveda z zimskimi namiznimi jabolki naših najboljših sort. Zastopani bodo s svojimi pridelki vsi večji producenti Slovenije.

K današnji uganki: Tisti, ki ima dobre oči, naj skuša določiti, koliko oseb je vezanih s sliko, priobčeno na levi. Dobiti je treba seveda največje možno število.

Za pravilno rešitev razpisujemo sledeči nagradi: I. Humek: Domači vrt, in II. Lorenzini: Storžek in njegovo burkasto življenje.

Rešitev sestavljalne uganke iz št. 40. »II. Slovenca« prinašamo v desnem kotu spodaj. Pravilnih rešitev je prispelo 248. Za I. nagrado je bil izžreban: A. Kende, Jesenice-Fužine, za II. pa: I. Savinski, Požarevac.

z recitacijo svojih del in jih nekaj že tudi objavil.

Sportni kofiček

Na desni:

Prizor s hazenske prvenstvene tekme Maribor : Ilirija, v kateri je Ilirija izgubila z 18 : 6.

Na levi: **Naši najmlajši literati: Čudovik Mrzel**, ki je nedavno nastopil v dvorani naše Delavske zbornice

Na levi:

Prizor iz prvenstvene tekme Ilirija : Primorje

ki se je vršila dne 6. t. m. in končala z rezultatom 2:1 v korist Ilirije. To je bila najvažnejša in najzanimivejša tekma letošnje jesenske sezone. Slika nam kaže Verovška pri obrambi.

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XVIII. POGlavJE.

Vedenej Savič je spoznal gospodarjev glas.

— Jaz sem, poslovodja od Ananjevih!

Črna pošast se je počasi primaknila k Vedeneju Saviču, in šapa ga je zagrabila za pleče.

— Ali si ti, Vedenej?

— Jaz, prosim. Kaj pa vas tako razburja, Petrá Mosejič?

— Kdo je zdaj streljal?

— Nihče. Nevihta imamo, grmelo je.

— Kaj mi praviš o nevihti... strel je bil!

Blisk je zaporedoma večkrat razsvetil sobo. Vedenej Savič je razločil Vabilinov obraz: stal je kar strašen, z izbuljenimi očmi kakor utopljenec.

Zdaj se je razlegel nad samo hišo pravi topovski strel; udarec je zletel kakor žoga daleč po stepi.

Vabilin je planil proč od poslovodje.

— Lažeš, nisi Vedenej! — je izpregovoril: — mrlič si!

Vedeneja Saviča je polila ob teh besedah kurja polt. V naglici se je pričel oblačiti.

Nova strela je zarisala nebo.

— Leži! — je zarjovel Vabilin: — če se le ganeš, — te strem! — Pograbil je stol za nogi in ga, kakor papirček, razklal v dve polovici.

Nikamor ni bilo mogoče pobegniti: blaznik je s svojim orožjem stal sredi sobe. Poslovodja je napol mrtev nepremično sedel na postelji.

— Zdaj mi bo odbila zadnja ura! — ga je prešinila obupna misel.

A Vabilin je zagledal nekak nov privid: ozrl se je in odtaval nazaj. — Kaj pa še ti hočeš! — je zarenčal na duri. Bile so zaprte, nikogar ni bilo videti ondi.

— Že zopet si prilezel? Saj ti pravim, da me ni strah! Če si crknil, pa leži; kakšna razvada: mrlič se potikajo ponoči! No, le stopi bližje, če si upaš! — Umikal se je vedno s hrbtom proti steni in se nepričakovano zgrudil na klop. — Aha!! — je divjeveselo zarjovel.

Obupen spomin je prešinil Vedeneja Saviča; saj je bil baš tja položil vse puške.

V temi se je zablistala rdeča luč in se razlegel strel. Namesto drugega pa je samo petelin zarožljaj, puška se ni sprožila.

Vedenej Savič je planil k oknu, da skoči ven. Obenem so zažvenketala in se v drobce sesula stekla. Vabilin je s puškinim kopitom razbijal okvir, potem se je besno hotel stisniti skozi okno ven. Težki život nikakor ni mogel skozi. Hropel je kakor zaklan in stena se je tresla pod težo njegovih šap.

Plamen je zopet razsvetil nebo. Vrata na dvorišču so bila nastežaj odprta; notri so prijahali neki ljudje. Med njimi je spoznal poslovodja Merkula.

Vedeneju Saviču so se naježili lasje.

— Jezdijo! Jezdijo! ... Mrliči, mrličii! — je zatulil Vabilin in kakor stog sena je planil proč, v drugo sobo ter vse prevrgel, kar mu je prišlo pod noge.

Vedenej Savič je skočil ven in se potuhnil. Dežja ni bilo več, nevihta se je bila oddaljila. Jahači so urno skočili iz sedel, in kaka šestorica jih je pohitela na kričanje v hišo. Odtod se je razleglo rjojenje, potem je bilo slišati ruvanje in naposled ropot: gospodarja so vrgli na tla in zvezali.

Vedenej Savič je previdno pomolil glavo izza ogla in preštel zunaj ostale došlece: bilo jih je deset. Kuharica je stala na stopnicah in svetila s prižgano cedrovo vejo. Zopet je prišel Merkulov obraz poslovodji takoj pred oči. Ni mu ostalo nobenega dvoma: res je bil tu usinski rabelj!

— Čemu je sem prišel? — je ugibal Vedenej Savič: — ali po kakih opravkih, ali pa so ga poslali po naše glave?

Iz hiše sta stopila ven dva močna moža: visok in nizek. Slednji je bil bolj plečat in čokat, s krivljustimi nogami. Prvi, višji, je bil bolj zastaven.

Črnkasti gizdalin s telovnikom jima je nekaj tiho pripovedoval.

— Tukaj so! — je rezko zaklical Merkulu visoki. — Boljše bo, če se sploh ne prikažeš tja: kar v poselsko izbo pojdi. Pozneje pridem, pa se že zmeniva!

Vsa tolpa s konji na povodcu, je oddrvela v globino dvorišča, proti pritiklinam.

Nekak nagon je Vedeneju Saviču narekoval, da se mora čimprej po isti poti vrniti. Njegova preplatenost je bila že izpuhtela brez sledu. Sploh je imel mož ta značaj: razburjal se je in dvomil, dokler ni še videl nevarnosti, če pa mu je prišla pred oči, je postal brez obotavljanja pripravljen tudi za smrtni boj.

(Dalje prihodnjič.)